

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1611. usque ad annum 1617

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1777

VD18 90118898

§. 9. Gravamina contra Protestantes a Catholicis Statibus in Comitibus
proposita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67313)

Sæc. XVII.
A. C. 1613.

§. IX.

Gravamina contra Protestantes a Catholicis Statibus in Comitibus proposita.

Cum igitur Catholici Status probe intelligerent, quod Protestantes non nisi Cæsareæ jurisdictionis oppressione, & Catholicæ Religionis exterminio suam sectam firmare molirentur, eapropter Electores, Principes & Status Catholici omnes de transmissio Protestantium libello sententiam suam exponentes, ita gravibus oppido verbis peroraverunt: „Molestè ferimus, quod posthabitis tot Cæsareæ Majestatis admonitionibus *Correspondentes* petitis suis, tantopere inhæreant, & non solum ab illis dimoveri se nequaquam patiantur, sed etiam causam intermissæ hæctenus consultationis obedientibus Statibus, qui cum non exiguo vitæ periculo ibi hæctenus subsisterent, imputare conentur, cum tamen perspectum Cæsari satis sit, quinam illi sint, qui se a reliquis separantes, intempestivis petitis, postulatisque suis & ipsum & utriusque religionis Status, obediens remorati hæctenus fuerint, animadvertimus ex scriptis ipsorum, longius paulatim eos procedere, nec
„vere-

„vereri etiam decisionem & auctorita- Sæc. XVII.
 „tem Cæsaris in dubium vocare, ope- A. C. 1613.
 „ræ pretium igitur nobis non videtur
 „ut scriptis pluribus Cæsar cum eis a-
 „gat, sed æquum justumque putamus,
 „ut propter particularia, & privata
 „Statuum quorundam postulata bo-
 „num publicum minime negligatur,
 „cumque impedimenta alia etiam ad-
 „sint, & non hyems solum præ foribus
 „sit, sed pestis etiam non parum graf-
 „setur, speramus, facturum hac in re
 „Cæsarem, quod constitutionibus im-
 „perii definitum, & more consueto re-
 „ceptum sit, ut nimirum iustitia omni-
 „bus conservetur, & confusionibus mi-
 „nisque ejusmodi modus tandem sta-
 „tuatur.,

His ita expositis Catholici Status,
 ut magis æquam, quam Protestantes,
 querendi ansam se habere demonstra-
 rent, sua quoque gravamina Cæsari ex-
 hibuerunt, hæc exponentes: *Tametsi*
Catholici Status molestiarum, gravaminum-
que ingentium, quibus post constitutam, an-
no supra millesimum quingentesimum quin-
quagesimo quinto, Religionis & civilis con-
versationis pacem publicam, contra factas
tum temporis constitutiones saluberrimas,
gravati perpetuo, & exagitati fuerunt, re-
petitione molestiam creare Cæsari in præ-
senti hoc conventu noluerint, cogitantes ni-
mirum,

Sæc. XVII. A. C. 1613. mirum, atque in animo secum reputantes, quo sine indicta hæc de voluntate & consensu omnium Electorum a Cæsare comitia fuerint, nempe ut afflictis Imperii rebus subveniretur, & tot jam annos non sine multorum gemitu oppressa, misereque deformata justitia, nitore suo restitueretur: cum tamen animadvertant Statuum quorundam (qui novo & inaudito hæcenus in Imperio nomine, Correspondentes sese vocant) legatos de gravaminibus quibusdam apud Cæsarem non solum conquestos esse, sed & eorum abrogationem tanta vehementia (quicquid etiam Cæsar responderit) expetere, ut in Senatum venire recusent, & quo minus deliberatio de propositis a Cæsare capitibus suscipi possit, impediant, ne igitur videantur Catholici querelas istas silentio suo approbare, neque vel Majestatis Imperatoricæ, quæ fundamentum imperii est, imminutionem, vel antiquissimæ Catholicæ Religionis in germania interitum videre & experiri cogantur, aliter quidem facere non possunt, quam ut & delatas ad Cæsarem diversis temporibus, annis nimirum supra millesimum quingentesimum septuagesimo sexto, octuagesimo secundo, & nonagesimo quarto, querimonias repetant, & quot quantisque incommoditatibus injuriisque tam in religione ritibusque, & ceremoniis Ecclesiasticis, quam in bonis fortunisque suis hæcenus affecti sint,

sint, & etiamnum quotidie afficiantur, bre- Sæc. XVII.
 viter & vere commemorent atque ostendant, A. C. 1613.
 spe certa fore, ut Cæsar tandem Statibus
 Catholicis ad vindicandam ab interitu Reli-
 gionem, bonaque Ecclesiastica legitimo modo
 conservanda (quemadmodum ipsi quidem ab
 offensione diversam Religionem profitentium
 omnino abstinuerint) gratiam & auxilium
 suum clementissime præstet, protestati ta-
 men, quod nullo modo, vel molestiam Cæ-
 sari intempestivam creare, vel consultatio-
 nem publicam de propositis a Cæsare capi-
 tibus impedire, sed cognitionem horum gra-
 vaminum arbitrio ejus, dummodo non ni-
 mis diu differatur, permittere libentes ve-
 lint, expetentes simul, cum ea, quæ ab al-
 tera parte prolata gravamina sunt, ab
 imputatis Cæsari Catholicisque Statibus
 anno millesimo quingentesimo nonagesimo
 quarto querimoniis, non discrepent, ut
 quid ipsis tum responsi opposuerint, hic re-
 petatur, & si quid præterea addendum sit,
 alio tempore (ne intempestivo isthoc officio,
 deliberationibus magis necessariis, ut ab al-
 tera jam parte factum, incommodasse vi-
 deantur) ab ipsis expectetur. Principio
 igitur, quod ad pacem Religionis attinet,
 manifestum equidem est, quod contra eam &
 adversus promulgatum anno millesimo quin-
 gentesimo sexagesimo sexto recessum, novæ
 subinde & inauditæ superioribus tempori-
 bus religiones sub fucata Augustanæ Con-
 fessio-

Sæc. XVII. A. C. 1613. *fessionis specie in imperium irrepserint, in de autem periculum sit, quemadmodum de pace & concordia in imperio, si præter Religionem Catholicam & confessionem Augustanam nulla in eo admittatur alia, eo melius conservanda spes aliqua fuerit, cum præsertim qui Augustanam profitentur confessionem, & gratias semper pro pacis isto beneficio (ut ex scripto anno millesimo quingentesimo quinquagesimo quinto apparet) egerint, & de Cathedralibus aliisque Ecclesiis a profanatione vindicandis ut ex libello supplici anno millesimo quingentesimo septuagesimo sexto oblato videre est: promissionem fecerint, sic Augustana Confessione sensim annihilata, & penitus tandem in tanta Religionum diversitate perditâ, animorum istum consensum inter Magistratum & subditos etiam sublatum iri. Hinc igitur pace ista in dubium vocata, omnes jam videntur in perniciem quasi Catholicæ Religionis conspirasse, quemadmodum id ex persecutionibus, & quæ bonis, redditibusque Ecclesiasticis passim jam struuntur insidiis, vectigalium immodicorum in bona Ecclesiastica irrogatione, templorum & cænobiorum contra publicatum anno millesimo quingentesimo quadragesimo quarto recessum everione, manifestum satis sit, personis Ecclesiasticis quomodo parcatur, ex delatu ad Cæsarem anno millesimo quingentesimo nonagesimo quarto*

Sæc. XVII.
A. C. 1613.

de Officiariis Ambergiensibus Frischlerum
 Heimhofii sub ipso Missæ officio ab altari
 abripiantibus, & in custodiam mittentibus
 querela satis constat? ipsa calumniandi &
 criminandi licentia adeo in suggestis alterius
 partis jam invaluit, ut nec Romanum Pon-
 tificem, longe melius de ipsis & universo
 imperio, vel proximo Hungarici belli tem-
 pore promeritum convitiis proscindere dubi-
 tent, de Catholicis Principibus quid fiat &
 quomodo non ipsi solum, sed & Augusta-
 nam Confessionem professi Status alii, pa-
 cifice cum Catholicis vivere cupientes passim
 traducantur, famosisque libellis dehonesten-
 tur, operæ pretium non est, ut prolixè de-
 monstretur, speramus tamen, Cæsarem ali-
 quando de legitimis & licentiam istam com-
 pescendi & concordiam in imperio conser-
 vandi mediis cogitaturum, ut sublata omni
 diffidentia, pax ipsa Religionis cum publi-
 cato anno millesimo quingentesimo sexagesi-
 mo sexto recessu tam in aula, quam in im-
 periali Camera observari, vigoremque suum
 obtinere, quam commodissime possit, quid
 utilitatis ex pace Religionis, & factis in
 ipsorum gratiam imperii recessibus Regula-
 res Ecclesiastici percipiant, notum est, &
 vel ex scriptis alterius partis perspici facile
 potest, quæ non solum Monasteria ipsorum
 occupavit, sed & viam juris ea recuperandi
 ipsis præcluserit, cum tamen de bonis suis
 Ordines isti tributa etiam imperio persol-
 vant,

Sæc. XVII. A C. 1613. vant, & iniquum sit, sub reformationis
 alicujus cum pace Religionis expresse pugnantis specie, bonis eos suis de facto spoliari, nec qui causam ipsorum cognoscat judicem in imperio haberi posse; eam enim ob causam justitiæ inhibitio in Camera ab ipsis facta est, qui de jurisdictione etiam Cæsaris imminuenda, & certis limitibus constringenda non semel egerunt, eo saltem fine, ut Catholicis media omnia, & amissa recuperandi, & quæ ipsis adhuc supersunt tranquille possidendi præscindantur, Catholicis equidem iis in locis, ubi aliquid cum reliquis commune habent, inhibitio in ceremoniis Ecclesiæ, celebratione Missæ & festorum observatione subinde facta, coguntur enim ad ipsorum sese mutum accommodare, & non solum ceremonias istas intermittere, sed & a pulsu campanarum abstinere, quemadmodum id anno millesimo quingentesimo nonagesimo quarto prolixè ostensum fuit, in civitatibus imperialibus utriusque Religionis exercitio ex pace Religionis hætenus gaudentibus, Catholicos multis quotidie molestiis affici, non solum enim templa & Monasteria jurisdictione & libertate sua, ritus Ecclesiasticos observandi & festa sacra celebrandi privari, sed & cives catholicam Religionem profitentes, variis modis circumveniri, denegari ipsis media sese cum suis sustentandi, & injustis pænis, multisque ad tantas eos extrema-
 la

les adigi, ut vel urbe excedere, vel Reli-
 gionem mutare necesse habeant. Non per-
 mittitur Catholicis jus civitatis in locis aliis,
 denegatur ipsis aditus ad dignitates & offi-
 cia publica, cum interim in civitatibus qui-
 busdam, quæ nec ante nec post transactio-
 nem Passaviensem, & factam Religionis pa-
 cem præter Catholicam Religionem nullam
 noverant, paucis quibusdam protestantibus
 ex misericordia receptis auxilium præstetur,
 & catholici Magistratus urgeantur, ut
 nova ipsis exercitia indulgeant, atque per-
 mittant. Quin & eo audaciæ progressi
 sunt nonnulli, ut Magistratum ad pacem
 religionis & receptam consuetudinem pro-
 vocantem, contra jus & æquum ab officio
 removerint, & religioni suæ addictos ipsi
 suffecerint, factum istud suum vi summa de-
 fendere conantes, quemadmodum illud ex
 recenti civitatis aquisgranensis exemplo &
 oblati ab altera parte scriptis satis constat,
 speramus autem non facile permissurum Cæ-
 sarem, ut pax Religionis & edicta a pro-
 ximis antecessoribus ejus cum sufficientissima
 causæ cognitione promulgata hac in parte
 violentur. Non latet equidem Cæsarem,
 quomodo Archiepiscopis, Episcopis & aliis
 Ecclesiasticis personis in pace Religionis a
 Cæsare prospectum, quidque de bonis &
 redditibus Ecclesiarum, uno vel altero lo-
 cum forte & religionem mutante, decretum
 fuerit, quam parum autem dispositio ista

Sæc. XVII.
 A. C. 1613.

Sæc. XVII. A C. 1613. observata sit, ex multis exemplis bonorum Catholicis hæcenus ablatorum perspici potest; tantum enim abest, ut ad Ecclesiam bona ista iterum remittant, ut indies magis magisque illis inhiantes, vel per insidias, vel per manifestam vim ea ad se transferre studeant, beneficia certe Ecclesiastica contra receptam consuetudinem ejusmodi hominibus ab aliquibus conferuntur, qui eorum minime capaces sunt, iique per vim Capitularibus obtruduntur, quin & desertores Religionis in beneficiorum istorum possessione conservantur, quemadmodum exempla in Dicecesi Wormatiensi reperiuntur, ut nihil de juramentis dicamus, quæ in occupatis istis Ecclesiis jam ad perpetuam Catholicorum exclusionem directæ & receptæ sunt. Hæc omnia Cæsari satis nota sunt, qui inde facile æstimare posset, quantis injuriis Status Ecclesiasticus hac ratione afficiatur, speramus igitur futurum, ut ad conservandam veterem Religionem & tuenda cum Ecclesiis bona spiritualia, sine quibus actum de Religione fuerit, severitatem aliquam adhibiturus & declaraturus sit, illata Dicecesi Wormatiensi anno millesimo quingentesimo nonagesimo quarto damna non modo non restituta sunt, sed etiamnum continuantur, & in dies magis magisque augentur, atque ita aggravantur, ut nisi quamprimum ipsis subveniatur, certissimum ei allatura interitum videantur, profa-

profanationes templorum & Sacellorum tot Sæc. XVII,
 tantæque passim reperiuntur, ut earum com- A. C. 1613.
 memoratione supersedendum existimemus,
 constitutiones certe circa concionatorum
 templa ante hæc tempora factæ negliguntur,
 eaque cum non exiguo Cæsaris contemptu
 etiamnum detinentur, Catholicis vero in
 exercitiis suis passim impediuntur, quemad-
 modum id superioribus Imperatoribus non
 semet, maxime vero prolixo admodum scri-
 pto anno millesimo quingentesimo nonagesi-
 mo quarto declaratum fuit; volumus igitur
 hic ea tantum inde breviter repetita, & ut
 remedium ipsis tandem afferatur, petimus,
 quantum damni Monachorum & Monia-
 lium cænobiis in aliquibus imperialibus ci-
 vitatibus inferatur, quamque subdole do-
 nationes ad pios usus factæ contra pacem
 Religionis pervertantur, a Catholicis iti-
 dem Statibus anno millesimo quingentesimo
 nonagesimo quarto in consignatione grava-
 minum, quæ hic, utpote in iisdem adhuc
 terminis constituta, repetita itidem volumus,
 ostensum satis est, ut autem appareat, ut-
 rum levatio aliqua & abrogatio grava-
 minum istorum facta sit, rogamus Cæsa-
 rem, ut cogitet, quid hætenus de veteri
 Ecclesia & statu Imperii Hirsfeldensi fa-
 ctum, quæque insidicæ Spirensi & Worma-
 tiensi Diocesibus structæ sint; anno enim
 millesimo sexcentesimo nono sub specie privi-
 legiorum Cæsaris, aliarumque prætenso-
 num,

Sæc. XVII. num, irruptio subita in Diœcesin Spi-
 A. C. 1613. rensem facta, Prusselense oppidum bello
 tentatum, expugnatum, & ita deformatum
 fuit, ac si sub Turcarum potestate situm
 fuisset, pagi ad præposituram Imperii
 Odenheimicam pertinentes ut & Weib-
 stadium oppidum vi occupatum, redditus
 omnes Ecclesiæ ablati, & subditi ad
 mutandam Religionem vi coacti, nihilque
 intentatum relictum fuit, ut Præpositura
 ista statu Imperii privata, Catholicis eri-
 peretur, velut ex actis, & lite adhuc co-
 ram Cæsare pendente id videre est, factas
 per Archiepiscopales & alias Diœceses pe-
 riculosas & perniciosas ab altera parte
 anno millesimo sexcentesimo decimo militum
 traductiones, & hostiles in Episcopatu Ar-
 gentinensi conatus alios, Cæsari & toti
 mundo notissimum est. Episcopatus autem
 Wormatiensis quiete & tranquillitate sua
 frui nunquam poterit, præter enim incom-
 moda perpeffa alia, occlusionem Ecclesiæ Sa-
 lance adeo continuatur, uti etiam nobilibus
 personis ob nuptialem festivitatem & bap-
 tismi administrationem eo confluentibus manus
 injicere, captivitatis, pœnarumque aliarum
 comminatione ab ea omnes deterrere nihil
 dubitent, quantis incommoditatibus Ecclesia
 Cæsarheimensis a Palatino - Neoburgicis &
 Godfrido Oetingensi Comite hætenus affecta
 fuerit, ex delatis ad aulam querimonis ma-
 nifestum fit, quæ insidice Archiepiscopati-
 bus

bus & Episcopatibus Coloniensi, Herbipolensi, Augustano, Ratisbonensi, & Monasteriensi, domui item Teutonicæ & imperiali civitati Bibracensi a Correspondentibus & ipsorum Sociis struantur, ex additis variis documentis & scriptis perspicitur potest. Essena item Ecclesia varie gravatur; sunt enim, qui contra tenorem foundationis, statuta item & privilegia ei concessa Virgines beneficii istius propter religionem minime capaces ei obtrudere expetant, sunt etiam, qui a reddituum Ecclesiasticorum abalienatione non abstineant, & hoc quidem incommodum Constantiensis maxime Episcopatus in Marchionatu Badensi experitur, qua enim ratione Catholici ibi opprimantur, notius est, quam ut multis probari egeat, cum igitur hæc & alia gravamina ita comparata sint, ut Constitutionibus Imperii, paci Religionis, omnique honestæ rationi & æquitati repugnent, & a Catholicis perferri diutius & tolerari non possint, petimus, ut remedium ipsis Cæsar quamprimum adhibere, & de Catholicis in pacem & tranquillitatem adserendis rationem inire exoptatissimam velit. Cum vero hoc anno Ratisbona pestilentiae morbo laboraret, ac jamjam quingenti quindecim partim ex civibus partim ex alienigenis perierint, de transferendis hisce comitiis jam agi cæperat: Ceterum notatu dignum est, quod eadem urbs transacti

Sæc. XVII.
A. C. 1613.

Sæc. XVII. sæculi eodem anno millesimo septin-
A. C. 1613. gentesimo decimo tertio rursus gravi
 pestilentia fuerit infecta.

§. X.

*Transylvania a Bethlenio Gabor Tur-
 carum ope misere devastata.*

*Panon. nova
 Et vetus
 pag. 306.
 Han. part. I.
 fol. 342.
 Ortel. Rediv.
 pag. 33.*

Dum hæc interea in Comitibus ultro-
 citroque agitantur, allatus est
 Nuntius, quod Sandares Bassa, quem
 Achmetes Turcaram Imperator cum in-
 genti exercitu in Bethlenii Gaboris o-
 pem submiserat, in Transylvania Luga-
 tium expugnarit, ac per portam fer-
 ream, quam vocant ad Devam, irrum-
 pens omnem transitum intercluserit:
 ab altera vero Transylvaniæ parte non
 procul a Cronstadio Oglii Bassa per an-
 gustas montium fauces penetrans, fulis-
 fugatisque præfidiis totum Barsacen-
 sem tractum inundarit, ingentemque
 Janifarorum numerum in suburbium
 Cronstadiense introduxerit: insuper e-
 tiam nuntiatum est, quod Turcæ in
 Hungaria tumultuantes plurima oppida
 ad fidei Sacramentum Sultano præ-
 standum maxima vi compulerint, re-
 luctantes vero bonorum deprædatione,
 cædibus, & incendiis mulctarint. Hæc
 ad Cæsarem fuere perscripta: interim
 vero Agriensis Bassa, cum adversus Tur-
 carum